

Vzpomínka na doc. PhDr. Vladimíra Jochmanna (13. 9. 1923 – 12. 9. 2008)

Když jsem se v červnu 2008 potkal v olomoucké Kosinově ulici s docentem Vladimírem Jochmannem, nemohl jsem tušit, že se jedná o naše setkání poslední. Docent Jochmann byl plný elánu a sděloval mi, že právě překládá další knihu od Wolfganga Krause, s jehož drobným, ale zásadním kulturologickým dílem nás seznámil v dobách mého vysokoškolského studia v proseminářích ze společenských věd. Dnes jsem se dověděl, že v noci zemřel, krátce před svými 85. narozeninami. I to byl dostatečný důvod k tomu, abych se zamyslel nad tím, kdo nás opustil a jak hodně toho mezi námi a v nás zanechal.

S docentem Jochmannem jsem se seznámil jako s vedoucím katedry sociologie a andragogiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v roce 1991 a jako se svým učitelem v letech 1992–1997. Postupně jsem si uvědomoval, že právě on je osobností, která vtiskla profil nově konstituovanému (a zdaleka ne všemi sociálními vědci respektovanému) oboru andragogika či „výchova a vzdělávání dospělých“ na Univerzitě Palackého a že jeho pojetí andragogiky není jen teorií, ale i praxí a naplněním jeho vlastního života.

Postupně jsme se jako studenti dovídali z kuloárů, ne od docenta Jochmanna samotného, že v roce 1948 absolvoval studium filozofie a sociologie u profesora Josefa Ludvíka Fischera, prvního rektora obnovené Univerzity Palackého, filozofický a sociologický fundament měl tedy nepochybně solidní. V letech 1950 až 1966 působil jako učitel na řadě typů škol a jako kulturní pracovník (např. jako zakladatel Krajského vlastivědného muzea). Od roku 1966 pracoval na katedře pedagogiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého, kde se (stejně jako mimo univerzitu) zaměřil na vzdělávání dospělých. Univerzitu byl nucen z politických důvodů opustit hned na počátku „normalizace“ a živil se jako učitel na škole při psychiatrické léčebně ve Šternberku a dále pak jako čerpadlář v maringotce. Nebyl jediný, komu toto podivuhodné povolání umožnilo, aby se věnoval překladatelské práci, se kterou se v období 70. a 80. let seznámil jen omezený okruh čtenářů, a to díky redakční radě brněnské samizdatové edice *Prameny*, jejímž byl Vladimír Jochmann členem. Proto se objevuje mezera v jeho vlastní autorské tvorbě mezi lety 1970–1990. Až v průběhu studia se člověk při čtení primární literatury dovídal z tiráže knih, že právě docentu Jochmannovi vděčíme za překlady zásadních děl z francouzštiny, ať jde o obě zásadní historicko-politologické práce Alexise de Tocquevilla, či novodobé práce francouzských sociologů a filozofů, jako jsou Raymond Aron, Raymond Boudon či Alain Finkielkraut. Pominout nelze ani jeho překlady zásadních prací německy píšících autorů, jako je Viktor Frankl, Wolfgang Kraus, Ulrich Beck a dokonce i překlad práce Jana Patočky z němčiny. Samo překladatelské dílo je úctyhodné a jeho význam zásadní, uvažme, že jen

Tocquevillovy spisy mají přes tisíc stran, že překlady Arona nejsou úplně snadné atd. Z dat vydání některých dalších knih je zřejmé, že překlady zůstaly strukturovujícím prvkem i jeho důchodového věku po skončení přímé pedagogické práce v roce 1997, kdy zkoušel poslední ročník studentů z integrální andragogiky a já shodou okolností do tohoto ročníku patřil. Ještě 26. a 27. června 2008 byl členem zkušební komise doktorských zkoušek v oboru andragogika.

Kromě pedagogické a překladatelské práce se věnoval docent Jochmann i práci organizační a koncepční. Zasloužil se po roce 1990 o zavedení studijních oborů sociologie a andragogika na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, byl řadu let předsedou oborové rady doktorského studijního oboru andragogika na FF UP a zasloužil se i o získání možnosti docentského a profesorského řízení pro svoji alma mater. Od počátku byl členem předsednictva Vzdělávací nadace Jana Husa a více než 10 let předsedou její správní rady. Tato jeho – zcela nehonorovaná a vpravdě čestná činnost byla mimořádná co do objemu vykonané práce, ale i z hlediska stmelení kolektivu Nadace a vytváření příjemného kolektivního pracovního prostředí. Byl řadu let členem předsednictva Asociace institucí vzdělávání dospělých (AIVD), stal se hlavním zakladatelem a řadu let předsedou České asociace distančního univerzitního vzdělávání (ČADUV), dále patřil mezi členy České pedagogické společnosti a Masarykovy české sociologické společnosti. Stál u zrodu Centra otevřeného a distančního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci.

Jsem velmi vděčný, že jsem měl možnost se s docentem Jochmannem studijně, profesně i osobně setkávat a věřím, že jeho odkaz přinejmenším v plodech jeho autorské, překladatelské a pedagogické práce nám jej bude připomínat i nadále jako výborného učitele, navýsost kvalifikovaného a vzdělaného překladatele a skromného člověka.

Miroslav Dopita

Výběr z bibliografie doc. PhDr. Vladimíra Jochmanna

- Jochmann, Vladimír. *Kapitoly ze sociologie výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1969.
- Jochmann, Vladimír. *Úvod do sociologie*. Olomouc: Krajský pedagogický ústav, 1969.
- Jochmann, Vladimír. *Úvod do sociologie výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1969.
- Jochmann, Vladimír, Věra Bočková (eds.). *Antologie textů k andragogice*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991.
- Jochmann, Vladimír. „Výchova dospělých – andragogika.“ Pp. 11–22 in *Varia sociologica et andragogica*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1992.
- Jochmann, Vladimír (ed.). *Andragogika. Sborník z teoretického semináře k pojetí andragogiky*. Olomouc: Středisko distančního vzdělávání UP, 1994.
- Jochmann, Vladimír (ed.). *Aktuální problémy výchovy a vzdělávání dospělých. II*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995.

Jochmann, Vladimír (ed.). *Andragogika II: druhý teoretický seminář k pojetí andragogiky*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1996.

Jochmann, Vladimír (ed.). *Distanční vzdělávání*. Olomouc: Česká asociace distančního univerzitního vzdělávání, 1995.

Překlady z němčiny

Beck, Ulrich. *Moc a protiváha moci v globálním věku: nová ekonomie světové politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007. (Přel. Alena Bakešová a Vladimír Jochmann.)

Frankl, Viktor E. *Lékařská péče o duši. Základy logoterapie a existenciální analýzy*. Brno: Cesta, 1994.

Frankl, Viktor E. *Vůle ke smyslu. Vybrané přednášky o logoterapii*. Brno: Cesta, 1994.

Kraus, Wolfgang. *Kultura a moc. Proměna přání*. Olomouc: Votobia, 1993.

Patočka, Jan. *Co jsou Češi?* Praha: Panorama, 1992. (Přel. Vladimír Jochmann, Pavel Kouba, Ivan Chvatík.)

Překlady z francouzštiny

Aron, Raymond. *Esej o svobodách: zkoumání moderní civilizace*. Bratislava: Archa, 1992.

Aron, Raymond. *Demokracie a totalitarismus*. Brno: Atlantis, 1993.

Boudon, Raymond et al. *Sociologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004.

Finkelkraut, Alain. *Destrukce myšlení*. Brno: Atlantis, 1993.

Tocqueville, Alexis de. *Starý režim a revoluce*. Praha: Academia, 2003. (Přel. Vladimír Jochmann a Adriana Borovičková.)

Tocqueville, Alexis de. *Demokracie v Americe I. a II. díl*. Praha: Lidové noviny, 1992.